# O’ZBEK TILINI O’QITISHDA VA RIVOJLANTIRISHDA RAQAMLI TEXNOLOGIYALARNING TUTGAN O’RNI

*O’zbekiston Respublikasi IIV Surxondaryo akademik litseyi*
*Ona tili va adabiyot fani bosh o’qituvchisi*
***Tuxliyeva Madina Soatmurot qizi***
*+998997572987*

**Annotatsiya.** Ushbu maqoladadars mashg’ulotlarida o’zbek tilini o‘qitish jarayonida raqamli texnologiyalar hamda sun’iy intellekt (SI)dan foydalanishning pedagogik va metodik ahamiyati tahlil qilinadi. Zamonaviy ta’lim jarayonida interaktiv platformalar, multimedia vositalari, SI asosidagi o‘quv dasturlarining o‘quvchilarning kommunikativ kompetensiyasini rivojlantirishdagi roli yoritiladi. Shuningdek, til o‘qitish jarayonida innovatsion texnologiyalarni joriy etishning samarali yo‘llari hamda ularning ta’lim sifatini oshirishdagi o‘rni ilmiy asosda tahlil qilinadi.

**Kalit so‘zlar:** *raqamli texnologiyalar, sun’iy intellekt, ta’lim innovatsiyasi, til o‘qitish metodikasi, interaktiv ta’lim, kommunikativ kompetensiya.*

Har bir xalqning milliy o‘zligi, madaniyati va ma’naviyati uning tilida namoyon bo‘ladi. Til millatning tarixiy merosi, tafakkuri va dunyoqarashini aks ettiruvchi muhim omillardan biridir. O‘zbek tili ham o‘zbek xalqining milliy qadriyatlari va ma’naviy boyligini ifodalovchi asosiy vosita hisoblanadi. Shu sababli Mustaqillik yillarida davlat tilining mavqeini oshirish va uni rivojlantirishga alohida e’tibor qaratilmoqda. Bugungi globallashuv va axborot texnologiyalari rivojlangan davrda til taraqqiyoti ko‘p jihatdan raqamli texnologiyalar bilan bog‘liq bo‘lib qolmoqda. Internet, mobil ilovalar, elektron lug‘atlar, sun’iy intellekt tizimlari hamda onlayn ta’lim platformalari tilni rivojlantirish va keng ommaga yetkazishda muhim rol o‘ynamoqda.

O‘zbek davlat tilini rivojlantirishda raqamli texnologiyalarning o‘rni bugungi kunda juda muhim masalalardan biridir. Raqamli texnologiyalar tilni saqlash, boyitish va keng ommaga tarqatishda katta imkoniyatlar yaratadi. Quyida bu jarayonning asosiy jihatlari keltiriladi:

1. Tilni ommalashtirish. Raqamli texnologiyalar orqali o‘zbek tilidagi kontentni keng tarqatish mumkin. Internet, ijtimoiy tarmoqlar, mobil ilovalar va veb-saytlar orqali o‘zbek tilida axborot almashinuvi kuchayadi. Natijada yoshlar va keng jamoatchilik o‘zbek tilidan ko‘proq foydalanadi. Masalan, ijtimoiy tarmoqlar, bloglar va video platformalarda o‘zbek tilidagi materiallarning ko‘payishi tilning ommalashishiga xizmat qiladi.

2. Elektron lug‘atlar va tarjima tizimlari. Raqamli texnologiyalar yordamida elektron lug‘atlar, onlayn tarjima dasturlari va matn tekshiruv tizimlari yaratilmoqda. Bu vositalar so‘z boyligini oshirishga, to‘g‘ri yozish va talaffuzni o‘rganishga, tarjima jarayonini osonlashtirishga yordam beradi.

3. Ta’lim jarayonida qo‘llanilishi. Raqamli platformalar orqali o‘zbek tilini o‘rganish va o‘qitish samaradorligi oshmoqda. Masalan, onlayn darslar, elektron darsliklar, masofaviy ta’lim platformalari. Bu vositalar nafaqat O‘zbekistonda, balki chet elda yashayotgan o‘zbeklar uchun ham o‘z tilini o‘rganish imkonini beradi.

4. Til korpuslari va sun’iy intellekt. Raqamli texnologiyalar yordamida o‘zbek tilining elektron korpuslari yaratilmoqda. Til korpusi — bu katta hajmdagi matnlar bazasi bo‘lib, tilni ilmiy o‘rganish uchun xizmat qiladi. Sun’iy intellekt asosidagi tizimlar: matnni avtomatik tahlil qilish, nutqni tanish, avtomatik tarjima qilish kabi imkoniyatlarni yaratadi.

5. Davlat boshqaruvida qo‘llanilishi. Davlat idoralarida elektron hujjat aylanishi va raqamli xizmatlarning o‘zbek tilida yuritilishi davlat tilining mavqeini oshiradi. Bu esa o‘zbek tilining rasmiy va amaliy qo‘llanish doirasini kengaytiradi.

Xulosa o’rnida aytish joizki, raqamli texnologiyalar o‘zbektilini davlat tili sifatida rivojlantirishda muhim vosita hisoblanadi. Ular tilni ommalashtirish, ta’limni rivojlantirish, ilmiy tadqiqotlarni kengaytirish hamda davlat boshqaruvida samarali qo‘llash imkonini beradi. Natijada o‘zbek tilining nufuzi va foydalanish doirasi yanada kengayadi. Shuningdek, raqamli texnologiyalar orqali elektron lug‘atlar, sun’iy intellekt va onlayn ta’lim platformalari tilni o‘rganish, o‘qitish hamda targ‘ib qilish imkoniyatlarini kengaytirmoqda.

**Foydalanilgan adabiyotlar ro‘yxati**

1.O‘zbek tilining izohli lug‘ati. – Toshkent: O‘zbekiston milliy ensiklopediyasi nashriyoti, 2006–2008.

2.O‘zbekiston Respublikasining “Davlat tili haqida” Qonuni. – Toshkent.

3.Shavkat Mirziyoyev. Erkin va farovon, demokratik O‘zbekiston davlatini birgalikda barpo etamiz. – Toshkent: O‘zbekiston, 2017.

4.Axborot texnologiyalari. – Toshkent: O‘qituvchi nashriyoti, 2019.

5.O‘zbekiston Respublikasi Vazirlar Mahkamasi. Davlat tilini rivojlantirishga oid qaror va dasturlar. – Toshkent, 2020.

6.O‘zbekiston Milliy universiteti ilmiy maqolalari to‘plami. – Toshkent, 2021.

**Internet manbalari:**

1.O‘zbekiston Respublikasi Adliya vazirligi rasmiy sayti.

2.O‘zbekiston Milliy kutubxonasi elektron resurslari.

3. www.Ziyo.net